

RECEPȚIONAT

Ministerul Educației și Cercetării

_____ 2025

AVIZAT

Secția Academiei de Științe a Moldovei

_____ 2025

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

(denumirea organizației de drept public din domeniile cercetării și inovării)

CENTRUL DE CERCETARE ÎN EDUCAȚIA FIZICĂ ȘI SPORT

(denumirea unității de cercetare)

RAPORT ȘTIINȚIFIC ANUAL**pentru etapa 2024****privind realizarea subprogramului de cercetare în cadrul
programului instituțional de cercetare al organizației (2024-2027)****Titlul subprogramului FORMAREA COMPETENȚELOR TRANSFORMATIVE
ȘI A ABILITĂȚILOR DE PERSPECTIVĂ ÎN SISTEMUL EDUCAȚIEI FIZICE
ȘI SPORTULUI**Prioritatea strategică **Provocări societale**Codul subprogramului **060101**

Directorul unității de cercetare

BUDEVICI-PUIU Liliana

(numele, prenumele)

(semnătura)Coordonatorul subprogramului
de cercetareBUDEVICI-PUIU Liliana

(numele, prenumele)

(semnătura)

Chișinău, 2025

CUPRINS:

1.	Scopul și obiectivele etapei 2024	3
2.	Acțiunile planificate pentru etapa 2024	3
3.	Acțiunile realizate în 2024	3
4.	Rezultatele obținute	3
5.	Impactul științific, social și/ sau economic al rezultatelor științifice obținute	5
6.	Diseminarea rezultatelor obținute în subprogram în formă de publicații	5
7.	Diseminarea rezultatelor obținute în subprogram în formă de prezentări la foruri științifice	6
8.	Promovarea rezultatelor cercetărilor obținute în subprogram în mass-media	6
9.	Colaborare la nivel național și internațional	6
10.	Teze de doctorat/ postdoctorat susținute și confirmate în anul 2024 de membrii echipei subprogramului	7
11.	Dificultăți în realizarea subprogramului (financiare, organizatorice, legate de resursele umane etc.)	7
12.	Concluzii	7
13.	Anexe	9
	Anexa nr. 1. <i>Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în subprogram în anul 2024 (în limba română și în limba engleză)</i>	9
	Anexa nr. 2. <i>Lista lucrărilor științifice, științifico-metodice și didactice publicate în anul 2024 în cadrul subprogramului de cercetare</i>	11
	Anexa nr. 3. <i>Componența echipei de cercetare a subprogramului</i>	14

1. Scopul și obiectivele etapei 2024

Organizarea și realizarea activităților planificate pentru atingerea obiectivelor acestei etape în vederea elaborării bazei de date cu referire la formarea competențelor transformativă și a abilităților de perspectivă în sistemul educației fizice și sportului.

2. Acțiunile planificate pentru etapa 2024

- ✓ Stabilirea activităților și a responsabilităților fiecărui membru al echipei de subprogram.
- ✓ Coordonarea curriculumului de educație fizică cu potențialii beneficiari (cu cadrele didactice din domeniu și cu reprezentanți din piața muncii) în vederea modernizării acestuia (prin prisma formării la elevi a competențelor transformativă și a abilităților de perspectivă în sistemul educației fizice și sportului).
- ✓ Aplicarea în proiecte de cercetare în vederea obținerii unor surse suplimentare de finanțare.
- ✓ Publicarea monografiilor și a articolelor științifice.
- ✓ Diseminarea și valorificarea rezultatelor științifice.

3. Acțiunile realizate în 2024

- ✓ Elaborarea planului de activități pentru etapa de realizare a proiectului și monitorizarea îndeplinirii acestora în termenul stabilit.
- ✓ Organizarea și desfășurarea:
 - Seminarelor informativ-metodice: „Oportunități de dezvoltare și consolidare a parteneriatelor educaționale”(17.05.2024), „Rolul formării și dezvoltării competențelor transformativă la tânăra generație pentru o societate în schimbare”(16.10.2024);
 - Meselor rotunde cu profesorii de educație fizică și antrenorii pe diferite probe de sport cu genericul: “Oportunități de dezvoltare a competențelor transformativă prin educația fizică” (25.10.2024) și “Dezvoltarea competențelor transformativă în cadrul antrenamentelor sportive” (08.11.2024).
- ✓ Elaborarea și aplicarea în procedură de concurs a proiectului bilateral „Sport pentru tineret: opțiuni pozitive și prevenire a criminalității” (România-Republica Moldova).
- ✓ Elaborarea materialelor didactice și științifice.
- ✓ Publicarea articolelor științifice
- ✓ Prezentarea articolelor științifice în Conferințe Științifice Internaționale.

4. Rezultatele obținute

Activitatea de cercetare - inovare în cadrul subprogramului „Formarea competențelor transformativă și a abilităților de perspectivă în sistemul educației fizice și sportului “ cu cifrul nr. 060101 s-a planificat și realizat integral în această etapă anuală. În data de 17.05.2024 a fost organizat Seminarul informativ-metodic „Oportunități de dezvoltare și consolidare a parteneriatelor educaționale” la care au participat un număr semnificativ de cadre didactice, profesori de educație fizică și sport, reprezentanți legali/împuțerniciți ai liceelor din Chișinău, Ialoveni, Soroca, Strășeni, Cahul, Hîncești, Telenești. La eveniment au fost prezenți secretarul de stat pe probleme de sport și tineret, dl.Sergiu Gurin, precum și reprezentanți ai Direcțiilor de învățământ din diferite raioane. În cadrul seminarului a fost promovată importanța realizării obiectivelor planificate în cadrul subprogramului prin: dezvoltarea unei conștientizări solide în rândul elevilor cu privire la beneficiile activității fizice asupra sănătății fizice și mentale; încurajarea colaborării între școală, comunitate și părinți pentru a susține o abordare holistică în dezvoltarea competențelor fizice și sportive ale elevilor; dezvoltarea abilităților de gândire critică, astfel încât elevii să poată evalua și analiza informații legate de sport și sănătate, luând decizii informate etc. De asemenea, în data de 16.10.2024 s-a organizat și desfășurat Seminarul raional (Ialoveni) cu profesorii de educație fizică cu genericul „*Rolul formării și dezvoltării competențelor transformativă la tânăra generație pentru o societate în schimbare*” și care a generat idei inovative, în rândul participanților, plecând de la faptul că societatea modernă este caracterizată de schimbări rapide, iar tinerii trebuie să fie pregătiți să se adapteze la noi realități. În cadrul seminarului au fost prezentate comunicări: *Analiza curriculumului la disciplina Educație fizică* (Gimnaziu, Liceu,

Învățămint primar) de către dl. Budac Artur, specialist principal, Direcția Generală în Educație, Ialoveni, profesor de educație fizică, grad didactic superior, LT „Ion Pelivan, Răzeni, Ialoveni și dl. Sula Vitalie, profesor de educație fizică, grad didactic unu, LT „Olimp”, Costești, Ialoveni. La seminar au participat 30 persoane. Astfel, s-a stabilit că, formarea competențelor transformative la elevi, cum ar fi gândirea critică, rezolvarea problemelor complexe și flexibilitatea pot contribui la crearea unui suport necesar acordat elevilor pentru a putea răspunde provocărilor la care sunt supuși în permanență. Totodată, s-a promovat ideea conform căreia, tinerii trebuie să înțeleagă importanța implicării lor în societate, fie prin inițiative civice, fie prin inovație, inclusiv prin accentuarea necesității asumării din partea cadrelor didactice a unui rol activ în procesul de transformare al elevilor. Competențele transformative stimulează gândirea inovatoare și capacitatea de a găsi soluții creative la problemele apărute în procesul de formare/dezvoltare al elevilor, iar educația centrată pe această paradigmă poate ajuta tinerii să-și dezvolte idei noi și să contribuie la progresul societății moldovenești. Tinerii de astăzi trebuie să fie echipați nu doar cu cunoștințe teoretice, ci și cu abilități practice și cu trăsături personale care să le permită să prospere într-un mediu profesional complex ce rezidă în pregătirea lor pentru piața muncii a viitorului. Pregătirea tinerilor pentru piața muncii a viitorului presupune de a-și dezvolta următoarele competențe: *tehnice* (digitalizare, analiza datelor, cunoștințe în sustenabilitate), *interpersonale* (adaptabilitate, colaborare, gândire critică și rezolvarea problemelor, creativitate), *competențe de leadership și inteligență emoțională* (abilități de comunicare, empatie, gestionarea conflictelor). În acest context, educația constituie un pilon important pentru tineri și îndeosebi pentru cadrele didactice care asigură procesul de formare și dezvoltare al acestora. În data de 25.10.2024 s-au organizat și realizat (Ghețiu Adelina) cu profesorii de educație fizică și sport, participanți la programele de formare continuă (76 de persoane) 2 mese rotunde cu genericul “Oportunități de dezvoltare a competențelor transformative prin educația fizică” și respectiv în data de 08.11 “Dezvoltarea competențelor transformative în cadrul antrenamentelor sportive” (au participat 35 antrenori la diverse probe de sport din școlile sportive din țară). Astfel, activitățile desfășurate au accentuat importanța învățării continue pentru dezvoltarea abilităților pe tot parcursul vieții (lifelong learning); participarea cadrelor didactice la cursuri online, certificări ce le permit accesul la resurse educaționale, precum și la stagii de practică și internship-uri. Totodată, este important ca elevii și cadrele didactice să înțeleagă tehnologia ca avantaj competitiv, respectiv să cunoască modul în care inteligența artificială transformă diverse industrii și dezvoltă competențe (creativitatea și inovarea) care completează procesele automatizate. În tandem, gândirea antreprenorială contribuie la identificarea de oportunități noi și crearea de soluții, dezvoltând inițiative proprii și asumarea riscurilor. Aceste seminare au constituit din prisma participanților o oportunitate și un punct de plecare în direcția dezvoltării la elevi a abilităților relevante pentru viitor. Prin aceste seminarii, educația practică și inițiativele de orientare profesională a tinerilor, metodologiile noi de formare a competențelor transformative la elevi prin activități sportive și învățare continuă, nu doar că le-a oferit șansa cadrelor didactice de a se perfecționa în carierele lor, dar și de a transmite elevilor necesitatea de a deveni cetățeni activi, responsabili și implicați în transformare. Educația, tehnologia și implicarea comunității trebuie să lucreze împreună pentru a crea un mediu care să încurajeze și să sprijine tânăra generație, echipând-o cu uneltele necesare pentru a răspunde provocărilor și oportunităților unei societăți.

Un alt obiectiv important realizat în cadrul acestei etape l-a constituit elaborarea și aplicarea în procedură de concurs a proiectului bilateral „Sport pentru tineret: opțiuni pozitive și prevenire a criminalității” (STOP) (România-Republica Moldova). Noutatea proiectului rezidă în următoarele argumente: *focusarea pe prevenirea criminalității și a consumului de substanțe dopante*; sportul este văzut ca un mediu de integrare socială și dezvoltare personală, iar studiile recente arată că activitățile sportive pot reduce riscul de delincvență, mai ales în rândul tinerilor din medii vulnerabile; *organizarea și realizarea unor programe educaționale și de conștientizare* (educația este una dintre cele mai eficiente metode de prevenire a consumului de droguri; prin informarea tinerilor despre riscurile asociate consumului de substanțe și despre legătura dintre droguri și infracționalitate, aceștia pot fi mai bine pregătiți să ia decizii informate); *promovarea implicării tinerilor în activități sportive și extracurriculare* (implicarea tinerilor în activități sănătoase, cum

ar fi sportul, muzica sau artele, poate preveni comportamentele de risc; aceste activități le oferă tinerilor o alternativă pozitivă, un mediu social sigur și un sentiment de apartenență); *organizarea unor seminarii, mese rotunde cu genericul “Rolul familiei și comunității în prevenirea consumului de droguri și a infracționalității în rândul tinerilor”*; *promovarea educației juridice în rândul tinerilor și desfășurarea unor mese rotunde cu genericul “Rolul educației juridice în prevenirea criminalității în rândul tinerilor”*; *dezvoltarea competențelor sociale*: participarea la sport ajută la dezvoltarea abilităților de lucru în echipă, leadership, respectarea regulilor și autocontrolul; *tendențe internaționale*: în ultimii ani, proiectele care combină sportul și prevenirea criminalității au crescut în popularitate la nivel global. Aceste inițiative sunt susținute de organizații internaționale precum ONU și UNESCO, care recunosc sportul ca un instrument eficient pentru incluziune socială și reducerea violenței. Considerăm că, acest proiect bilateral coroborat cu activitățile planificate pe parcursul subprogramului, vor oferi tinerilor un cadru solid pentru dezvoltare. Prin combinarea educației, sportului și implicării comunitare, se vor genera inițiative ce pot contribui la crearea unei generații mai pregătite, mai sănătoase și mai responsabile, ce poate face față provocărilor unei societăți moderne. Mai mult, considerăm că, impactul lor pozitiv se va resimți nu doar asupra participanților direcți, ci și asupra întregii comunități.

5. Impactul științific, social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute

Impactul științific al rezultatelor obținute în cadrul subprogramului la această etapă rezidă în: dezvoltarea cunoștințelor interdisciplinare (rezultatele contribuie la aprofundarea cunoștințelor modului în care educația fizică și sportul pot fi integrate cu discipline precum, psihologia, pedagogia și științele sociale ceea ce oferă o bază științifică pentru a înțelege că activitățile fizice contribuie la dezvoltarea cognitivă, emoțională și socială a elevilor); crearea unor metodologii inovative pentru formarea, evaluarea și dezvoltarea competențelor transformativă; identificarea și prezentarea unor modele teoretice inovatoare care descriu cum participarea la educația fizică dezvoltă abilități precum, gândirea critică, empatia, leadership-ul și colaborarea.

Impactul social al acestui subprogram este unul esențial și cu efecte pe termen lung, întrucât educația fizică constituie un instrument important de dezvoltare socială, promovând sănătatea, incluziunea, egalitatea și coeziunea comunităților. Rezultatele obținute în acest sens, pot contribui semnificativ la: dezvoltarea spiritului civic și a comportamentului etic al elevilor, la reducerea abandonului școlar; la creșterea accesibilității educației fizice pentru toți, indiferent de sex, dizabilități, statut economic sau etnic; la combaterea problemelor asociate stilului de viață sedentar; la reducerea stresului și anxietății elevilor; la formarea abilităților la elevi de lucru în echipă și leadership; la consolidarea relațiilor sociale în comunități, având următoarele efecte: creșterea coeziunii sociale și a implicării părinților și comunității; reducerea comportamentelor negative în rândul tinerilor (prevenirea delincvenței juvenile și reducerea consumului de substanțe nocive). De asemenea, elevii care dezvoltă competențe transformativă prin educație fizică vor deveni cetățeni activi și responsabili, capabili să aducă contribuții semnificative societății contribuind la promovarea gândirii critice și a responsabilității sociale și la dezvoltarea unei generații de lideri.

Impactul economic al subprogramului este multidimensional și se reflectă, atât pe termen scurt, prin crearea de locuri de muncă și susținerea industriei sportive, cât și pe termen lung, prin formarea unei populații mai sănătoase, productive și active. Investiția în educația fizică și în competențele transformativă reprezintă o strategie viabilă pentru creșterea sustenabilă a economiei, fapt prevăzut și în Strategia Națională de Dezvoltare “Moldova Europeană 2030”.

6. Diseminarea rezultatelor obținute în subprogram în formă de publicații

Rezultatele cercetărilor efectuate s-au concretizat în următoarele: **1 monografie** („etică și integritate academică”, 126 p); **1 capitol în monografie** (Ghrelina, insulina, și leptina hormonii. Rolul în reglarea metabolismului editată în România); **1 studiu științific analitic cu caracter informativ** (“Fundamente teoretico-practice ale formării gândirii critice la elevi”, 200 p) elaborat și publicat de membrii echipei de cercetare în calitate de autori. De asemenea, au fost publicate un număr total de **14 articole științifice** (**2 articole științifice** Web of Science, **5 articole științifice** în reviste din străinătate recunoscute, **1 articol** publicat în culegere de lucrări

științifice editată în Republica Moldova; **2 articole** științifice în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare); **2 articole** publicate în lucrările conferințelor științifice internaționale din Republica Moldova; **2 articole** publicate în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională din Republica Moldova și **1 rezumat în culegere științifică**. Au fost organizate și desfășurate **4 manifestări științifice** cu profesorii de educație fizică și sport din diferite raioane și antrenori pe diferite probe de sport: (2 seminare informativ-metodice cu genericul „Oportunități de dezvoltare și consolidare a parteneriatelor educaționale” ; „*Rolul formării și dezvoltării competențelor transformative la tânăra generație pentru o societate în schimbare*” și 2 mese rotunde - “Oportunități de dezvoltare a competențelor transformative prin educația fizică”, respectiv “Dezvoltarea competențelor transformative în cadrul antrenamentelor sportive”).

7. Diseminarea rezultatelor obținute în subprogram în formă de prezentări la foruri științifice.

✓ Manifestări științifice internaționale

BUDEVICI -PUIU Liliana, prof.univ.dr.hab.:

- ICCR2024 Universitatea Dunărea de Jos din Galați, Facultatea Transfrontalieră - Interdisciplinarity and Cooperation in Cross-Border Research International Conference, Chișinău, 18-19 Noiembrie 2024 (prezentarea articolului “Methodological approaches to the development of students, critical thinking in the context of physical education”);
- 10th International Conference of the Universitaria Consortium in Physical Education, Sports and Physiotherapy , Iași-România, 22-24 Noiembrie 2024 (prezentarea articolului “Analytical study on the development of personal autonomy in pupils through sports activities”);
- Congresul Științific Internațional “Sport.Olimpism.Sănătate”, Chișinău, 05-07 decembrie 2024.

NASTAS Natalia, dr., conf.univ.:

- ICCR2024 Universitatea Dunărea de Jos din Galați, Facultatea Transfrontalieră - Interdisciplinarity and Cooperation in Cross-Border Research International Conference, Chișinău, 18-19 Noiembrie 2024 (prezentarea articolului „Training the students motivation by using functional music and non-standard sports equipment”);
- Congresul Științific Internațional “Sport.Olimpism.Sănătate”, Chișinău, 05-07 decembrie 2024.

RUSNAC Felicia, drd.:

- ICCR2024 Universitatea Dunărea de Jos din Galați, Facultatea Transfrontalieră - Interdisciplinarity and Cooperation in Cross-Border Research International Conference, Chișinău, 18-19 Noiembrie 2024 (prezentarea articolului „The role of physical therapy in preventing the progression of knee arthritis and delaying surgical interventions”);
- 10th International Conference of the Universitaria Consortium in Physical Education, Sports and Physiotherapy , Iași-România, 22-24 Noiembrie 2024 (prezentarea articolului „Evaluation of transformative skills in patients with gonarthrosis in physiotherapy programs”);
- Congresul Științific Internațional “Sport.Olimpism.Sănătate”, Chișinău, 05-07 decembrie 2024.

8. Promovarea rezultatelor cercetărilor obținute în subprogram în mass-media

➤ Emisiuni radio/TV de popularizare a științei

N/A

➤ Articole de popularizare a științei

N/A

9. Colaborare la nivel național și internațional

Inițiativele de cercetare din cadrul subprogramului s-au soldat cu activități de promovare, cooperare, învățare reciprocă și schimb de experiență la nivel național. Inițiativa a oferit

posibilitatea organizațiilor sportive din Republica Moldova, specialiștilor din domeniu, sportivilor de performanță și cadrelor didactice (în special celor care au participat la programe de formare continuă din cadrul USEFS) să colaboreze constructiv în vederea realizării demersului științific, împărtășind și confruntând idei, practici sau metode de lucru, producând astfel rezultate tangibile. De asemenea, colaborarea cu doctoranzii Școlii doctorale USEFS ne-a permis să facilităm schimbul de cunoștințe între cercetători experimentați și cei mai tineri, contribuind la inovare și progres în domeniu. Doctoranzii au putut contribui la diseminarea rezultatelor științifice prin prezentări la conferințe, publicații și alte mijloace, sporind astfel impactul și vizibilitatea acestuia în comunitatea academică și nu numai. Activitățile de colaborare la nivel internațional s-au concretizat în principal în rezultate tangibile sub forma unor articole științifice prezentate în cadrul Conferințelor Internaționale din România, precum și prin realizarea unor schimburi de experiență la Universitatea “Al.I.Cuza” din Iași, la Universitatea “Dunărea de Jos” din Galați și Universitatea “Ștefan cel Mare” din Suceava. De asemenea, au fost realizate discuții în cadrul unor reuniuni online organizate în acest sens.

10. Teze de doctorat/ postdoctorat susținute și confirmate în anul 2024 de membrii echipei subprogramului

N/A

11. Dificultăți în realizarea subprogramului (financiare, organizatorice, legate de resursele umane etc.)

Nu s-au înregistrat dificultăți în realizarea subprogramului.

12. Concluzii

Activitatea de cercetare - inovare în cadrul subprogramului „Formarea competențelor transformative și a abilităților de perspectivă în sistemul educației fizice și sportului” cu cifrul nr. 060101 s-a planificat și realizat integral în această etapă anuală. Au fost realizate patru manifestări științifice (2 seminare informativ-metodice și 2 mese rotunde). Articolele științifice planificate au fost elaborate și publicate în edituri naționale/internaționale.

Activitățile specifice subprogramului și constituirea bazei de date (creșterea volumului de informații/cunoștințe) au evidențiat importanța dezvoltării competențelor transformative pentru a răspunde nevoilor complexe ale societății contemporane. Aceste competențe au inclus la această etapă formarea gândirii critice la elevi prin activități sportive (identificarea și prezentarea unor metodologii noi în acest sens cuprinse în conținutul publicat al studiului analitic cu titlul “Fundamente teoretico-practice ale formării gândirii critice la elevi”) și promovarea unei abordări holistice a educației fizice și sportului centrată pe determinarea: *rolului educației fizice în dezvoltarea personală și socială a elevilor* (s-a stabilit că, educația fizică și sportul nu contribuie doar la sănătatea fizică, ci și la dezvoltarea unor abilități sociale și emoționale esențiale, cum ar fi leadership-ul, colaborarea și respectul pentru diversitate, aspecte ce susțin formarea unor cetățeni activi și responsabili); *identificarea perspectivelor interdisciplinare* (activitățile realizate au demonstrat necesitatea unei abordări interdisciplinare în procesul de formare al elevilor și a integrării unor domenii precum psihologia, pedagogia și tehnologia în educația fizică ce pot contribui la crearea unor metode didactice mai eficiente și mai atractive); *implementarea tehnologiei ca suport pentru învățare* (s-a determinat că, utilizarea tehnologiei în educația fizică și sport constituie un factor important pentru îmbunătățirea procesului educațional, astfel că platformele digitale, aplicațiile de monitorizare și instrumentele interactive facilitează învățarea și motivația elevilor); *perfecționarea continuă a cadrelor didactice* (s-a determinat necesitatea formării continue a cadrelor didactice pentru a asigura implementarea cu succes a competențelor transformative, inclusiv participarea lor în programe de formare continuă inovaționale ce ar trebui să includă atât, noile tendințe educaționale, cât și aspecte legate de utilizarea tehnologiei); *promovarea incluziunii și diversității* (s-a stabilit că, educația fizică și sportul au fost identificate ca domenii propice pentru promovarea incluziunii și respectului față de diversitate, fapt pentru care subprogramul subliniază necesitatea adaptării curriculum-ului la educația fizică pentru a răspunde

nevoilor tuturor elevilor, indiferent de contextul lor social, economic sau cultural); *determinarea impactului asupra sănătății și bunăstării* (formarea abilităților transformative în cadrul educației fizice contribuie semnificativ la îmbunătățirea sănătății și bunăstării generale a elevilor, atât pe termen scurt, cât și pe termen lung); *dezvoltarea unei viziuni strategice* (activitățile de subprogram realizate la această etapă au subliniat importanța unei perspective pe termen lung, bazată pe obiective clare și măsurabile, care să permită monitorizarea progresului și ajustarea continuă a programelor educaționale). În acest context, considerăm că aceste concluzii oferă un cadru solid pentru îmbunătățirea și modernizarea sistemului educației fizice și sportului, în consens cu cerințele unei societăți în continuă schimbare.

Coordonatorul subprogramului
de cercetare

BUDEVICI-PUIU Liliana
(numele, prenumele)

(semnătura)

Data: 30.01.2025

Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în subprogram în anul 2024
FORMAREA COMPETENȚELOR TRANSFORMATIVE ȘI A ABILITĂȚILOR DE
PERSPECTIVĂ ÎN SISTEMUL EDUCAȚIEI FIZICE ȘI SPORTULUI
 (denumirea subprogramului)

Codul subprogramului **060101**

În perioada de raportare (2024) s-au efectuat cercetări în cadrul subprogramului „Formarea competențelor transformative și a abilităților de perspectivă în sistemul educației fizice și sportului” cu echipa formată din 5 cadre științifico-didactice (cercetători) dintre care 2 doctori habilitați, 2 doctori în științe ale educației și 1 doctorand. Pondere tinerilor cercetători din totalul membrilor de echipă constituie 40%. Toate lucrările planificate pentru perioada de referință au fost îndeplinite în volumul preconizat, în termenii stabiliți și la nivel satisfăcător. Rezultatele cercetărilor efectuate s-au concretizat în următoarele: **1 monografie** („etică și integritate academică”, 126 p); **1 capitol în monografie** (Ghrelin, insulin, and leptin hormones. The role in regulation of energy metabolism editată în România); **1 studiu științific analitic cu caracter informativ** (“Fundamente teoretico-practice ale formării gândirii critice la elevi”, 200 p) elaborat și publicat de membrii echipei de cercetare în calitate de autori. De asemenea, au fost publicate un număr total de **14 articole științifice** (**2 articole științifice** Web of Science, **5 articole științifice** în reviste din străinătate recunoscute, **1 articol** publicat în culegere de lucrări științifice editată în Republica Moldova; **2 articole științifice** în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare); **2 articole** publicate în lucrările conferințelor științifice internaționale din Republica Moldova; **2 articole** publicate în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională din Republica Moldova și **1 rezumat în culegere științifică**). Au fost organizate și desfășurate **4 manifestări științifice** cu profesorii de educație fizică și sport din diferite raioane și antrenori pe diferite probe de sport: (2 seminare informativ-metodice cu genericul „Oportunități de dezvoltare și consolidare a parteneriatelor educaționale”; „Rolul formării și dezvoltării competențelor transformative la tânăra generație pentru o societate în schimbare” și 2 mese rotunde - “Oportunități de dezvoltare a competențelor transformative prin educația fizică”, respectiv “Dezvoltarea competențelor transformative în cadrul antrenamentelor sportive”). Rezultatele științifice obținute în cadrul subprogramului la această etapă au contribuit la dezvoltarea cunoștințelor interdisciplinare, la crearea unor metodologii inovative pentru formarea, evaluarea și dezvoltarea competențelor transformative, la identificarea și prezentarea unor modele teoretice inovatoare care descriu cum participarea la educația fizică dezvoltă abilități precum, gândirea critică, empatia, leadership-ul și colaborarea. Totodată, în cadrul acestei etape pentru suplimentarea surselor de finanțare s-a procedat la elaborarea și aplicarea în procedură de concurs a proiectului bilateral „Sport pentru tineret: opțiuni pozitive și prevenire a criminalității” (STOP) (România-Republica Moldova) și care coroborat cu activitățile planificate pe parcursul subprogramului, vor oferi tinerilor un cadru solid pentru dezvoltare. În acest context, s-a considerat că, prin combinarea educației, sportului și implicării comunitare, se vor genera inițiative ce pot contribui la crearea unei generații mai pregătite, mai sănătoase și mai responsabile, ce poate face față provocărilor unei societăți moderne. Mai mult, considerăm că, investiția în educația fizică și în competențele transformative reprezintă o strategie viabilă pentru creșterea sustenabilă a economiei (Strategia Națională de Dezvoltare “Moldova Europeană 2030”).

Coordonatorul subprogramului
de cercetare

BUDEVICI-PUIU Liliana
(numele, prenumele)

_____ (semnătura)

Data: 30.01.2025

Summary of Activity and Results Obtained in Subprogram in 2024
TRAINING TRANSFORMATIVE COMPETENCES AND FORESIGHT SKILLS
IN THE PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS SYSTEM
(Subprogram Name)

Subprogram Code **060101**

During the reporting period (2024), research was conducted within the sub-program "Forming transformative competences and perspective skills in the system of physical education and sport" with a team of 5 scientific and educational staff (researchers), including 2 habilitated doctors, 2 PhDs in education science and 1 PhD student. The share of young researchers in the total number of team members is 40%. All the work planned for the reference period has been carried out in the planned volume, within the set deadlines and at a satisfactory level. The results of the research carried out were as follows: **1 monograph** ("Ethics and academic integrity", 126 p); **1 chapter in monograph** (Ghrelin, insulin, and leptin hormones. The role in regulation of energy metabolism, published in Romania); **1 analytical scientific information study** ("Theoretical and practical fundamentals of forming pupils critical thinking", 200 p) elaborated and published by the members of the research team as authors. Also, a total number of **14 scientific articles** were published (2 Web of Science scientific articles, **5 scientific articles** in recognized foreign journals, 1 article published in a collection of scientific papers published in the Republic of Moldova; **2 scientific articles** in the proceedings of international scientific conferences (abroad); **2 articles** published in the proceedings of international scientific conferences in the Republic of Moldova; **2 articles** published in the proceedings of national scientific conferences with international participation in the Republic of Moldova and **1 abstract** in a scientific collection. There were organized and conducted **4 scientific events** with physical education and sports teachers from different districts and coaches on different sports events: (2 informative-methodological seminars on the theme "Opportunities for developing and strengthening educational partnerships", "The role of training and development of transformative skills in the young generation for a changing society" and 2 round tables - "Opportunities for developing transformative skills through physical education" and "Development of transformative skills in sports training"). The scientific results obtained within the sub-program at this stage have contributed to the development of interdisciplinary knowledge, to the creation of innovative methodologies for training, assessment and development of transformative skills, to the identification and presentation of innovative theoretical models describing how participation in physical education develops skills such as critical thinking, empathy, leadership and collaboration. At the same time, during this stage, in order to increase the sources of funding, the bilateral project "Sport for Youth: positive options and crime prevention" (STOP) (Romania-Republic of Moldova) was elaborated and implemented in a competitive procedure, which, together with the activities planned during the sub-program, will provide young people with a solid framework for development. In this context, it was considered that, by combining education, sport and community involvement, initiatives will be generated that can contribute to the creation of a more prepared, healthier and more responsible generation that can face the challenges of a modern society. Furthermore, we believe that investing in physical education and transformative skills is a viable strategy for the sustainable growth of the economy (National Development Strategy "European Moldova 2030").

Research Subprogram

Coordinator

BUDEVICI-PUIU Liliana

(surname, first name)

(signature)

Date: 30.01.2025

**Lista lucrărilor științifice, științifico-metodice și didactice
publicate în anul 2024 în cadrul subprogramului de cercetare
FORMAREA COMPETENȚELOR TRANSFORMATIVE ȘI A ABILITĂȚILOR DE
PERSPECTIVĂ ÎN SISTEMUL EDUCAȚIEI FIZICE ȘI SPORTULUI
(denumirea subprogramului)**

Codul subprogramului **060101**

1. Monografii (recomandate spre editare de consiliul științific/ senatul organizației din domeniile cercetării și inovării)

1.2. monografii naționale

- **BUDEVICI – PUIU, Liliana.** *Etică și integritate academică*. Monografie. Chișinău: Valinex, 2024, 126 p. ISBN 978-9975-68-525-2.

3. Editor de culegere de articole, materiale ale conferințelor naționale și internaționale

- **BUDEVICI-PUIU, Liliana.** Ghrelin, insulin, and leptin hormones. The role in regulation of energy metabolism. În: STOICA, Maricica; BICHESCU Cezar Ionuț, Sports nutrition and health: from nutrients to performance, 2024, 200 p. ISBN: 978-3-949607-95-0; E-ISBN-13: 978-3-949607-94-3.
<https://ceeolpress.com/book/32#gsc.tab=0>

4. Articole în reviste științifice

4.1. în reviste din bazele de date Web of Science și SCOPUS (cu indicarea factorului de impact IF)

- **BUDEVICI-PUIU, Liliana.** Avantajele arbitrajului în soluționarea litigiilor sportive. În: *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*, 31 Mai 2024, Volume 16 (2), p 226-232.
<https://doi.org/10.18662/rrem/16.2/854> (IF=0,6)
- **BUDEVICI-PUIU, Liliana; Liliana CIUBUC; și Natalia NASTAS.** Strategies for Training and Developing the Students' Transformative Skills. In: *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*. 15 Octombrie 2024, Volume 16, issue 4 pp 486-496. Web of science,
<https://lumenpublishing.com/journals/index.php/rrem/article/view/7052/5058> (IF=0,6)

4.2. în alte reviste din străinătate recunoscute

- **BUDEVICI-PUIU, Liliana.** Methodological approaches to the development of students' critical thinking in the context of physical education. În: *SPORT AND SOCIETY Interdisciplinary Journal of Physical Education and Sports*, 20 Decembrie 2024, Volume 24 (2).
<https://sportsisocietate.ro/articol/691>
- **NASTAS, Natalia; Valerii FILIPOV și Ecaterina LUNGU.** Planning, design and evaluation activities a system to develop students' gnostic approach". In: *ACROSS*, ISSN 2602-1463, VOL. 8 (2) 2024, Teaching Multiculturalism and quality of life pp.89-93.
<http://www.across-journal.com/index.php/across/article/view/249/237>
- **LUNGU, Ecaterina; Natalia NASTAS.** The particularities of the structural components of the students' educational process, for improving skills in the instructive-tourism practice. *Bulletin of the Transilvania University of Braşov Series IX: Sciences of Human Kinetics*, Vol. 17(66) No.2 – 2024. <https://doi.org/10.31926/but.shk.2024.17.66.2.17>

- **RUSNAC, Felicia.** Evaluation of transformative skills in patients with gonarthrosis in physiotherapy programs. In: *În: SPORT AND SOCIETY Interdisciplinary Journal of Physical Education and Sports*, 20 Decembrie 2024, Volume 24 (2).
<https://doi.org/10.36836/2024/02/19>
- **RUSNAC, Felicia.** Complex exploration of bilateral patellofemoral instability and integrated management in the context of grade 2 knee gonarthrosis. In: *Youth in the Perspective of the Olympic Movement: International Scientific Conference*. February 22-24, 2024. Braşov, Romania. P. 61. DOI: <https://doi.org/10.31926/but.shk.2024.17.66.2.23>, Vol. 17(66) nr. 2 (2024) Publicat: 2024-11-11
https://webbut.unitbv.ro/index.php/Series_IX

5. Articole în culegeri științifice naționale/ internaționale

5.2 culegeri de lucrări științifice editate în Republica Moldova

- **NASTAS, Natalia.** Student consulting –an important form of learning activity in higher institutions”. In: *Current scientific studies an interdisciplinary academic approach. Collection of scientific articles*. pp.69-76. Chisinau: Pontos, 2024. ISBN 978-9975-72-89-0.
https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/218238

6. Articole în lucrările conferințelor științifice

6.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

- **RUSNAC, Felicia.** Physiotherapy of the knee with endoprosthesis: challenges and solutions. In: *International Scientific Conference "Actualities and perspective sif physical education and sport sciences"*. 5th edition. April 04, 2024. pp. 187-193. Bucharest.,
https://www.ueb.ro/efs/files/Proceedings_of_the_International_Scientific_Conference_2024.pdf
- **ONOI, Mihai; Natalia NASTAS.** The impact of sports tourism on the development of receiving tourism in the Republic of Moldova. In: *International Scientific Conference „Actualities and Perspectives of Physical Education and Sport Sciences”*. Bucureşti, 2024, pp. 235-242. ISSN 2734-8512.
https://www.ueb.ro/efs/files/Proceedings_of_the_International_Scientific_Conference_2024.pdf

6.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale din Republica Moldova

- **NASTAS, N., Valerii FILIPOV; Mariana GIDEI și Ecaterina LUNGU.** Promoting the Olympic values to students/pupils through sports-online museum from Cojusna. In *Știința și educatia noi abordari și perspective*. Materialele Conferinței științifice Internaționale 21-22 martie 2024 vol 2. Științe ale educației. pp.97-101.
<http://dir.upsc.md:8080/xmlui/handle/123456789/6696?show=full>
- **GRIMALSCHI, Teodor; Natalia NASTAS și Iana, ROMANCIUC.** „Cadrul constructivist al performanțelor din perspectiva transcendentă al managementului conținuturilor didactice. In: *Materialele conferinței științifice cu participare internațională*. 15 februarie 2024. Ed IV, USEFS.PP. 55-54. ISBN 978-9975-68-504-7.
https://conferinte.stiu.md/sites/default/files/evenimente/ulegere_15.02.2024.pdf

6.3. în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională din Republica Moldova

- **ARSENE, Igor; Natalia NASTAS și Ecaterina LUNGU.** The role and importance of physical education as an educational discipline. In: *Materialele Conferința științifică națională cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare” dedicată Zilei internaționale a Științei pentru Pace și Dezvoltare*. Pp.470-469. ISBN 978-9975-62-688-0, 2024.

https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/470-475_2.pdf

- BUFTEA, Victor; Marian STAN și Felicia RUSNAC. Algoritmul pregătirii profesionale a specialistului în educația fizică și sport. În: *Formarea continuă a specialistului de cultură fizică în conceptul acmeologic*: Materialele Conferinței cu participare internațională. Ediția IV. 15 februarie 2024. Chișinău, USEFS, p. 16-21. ISBN 978-9975-68-504-7
https://ibn.idsi.md/ro/author_articles/111396
https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/206602

7. Teze ale conferințelor științifice

7.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

- LUNGU, Ecaterina; **Natalia NASTAS** și Mihail Leonard IONESCU. „The particularities of the structural components of the students' educational process for improving skills in the instructive-tourism practice”. In: *International scientific Conference*. February 22-24, 2024- Brasov, Romania. p. 45.
https://sport.unitbv.ro/images/YPOM/YPOM_2024/YPOM_2024_arhiva.pdf

8. Alte lucrări științifice

8.1.cărți (cu caracter informativ)

- **BUDEVICI – PUIU, Liliana; Viorel DORGAN; Adelina GHEȚIU; Natalia NASTAS și Felicia RUSNAC**. Fundamente teoretico-practice ale formării gândirii critice la elevi”(studiu analitic). Chișinău: Valinex, 2024, 205 p, ISBN 978-9975-68-526-9

Coordonatorul subprogramului
de cercetare

BUDEVICI-PUIU Liliana
(numele, prenumele)

(semnătura)

Data: 30.01.2025

Componența echipei de cercetare
FORMAREA COMPETENȚELOR TRANSFORMATIVE ȘI A ABILITĂȚILOR DE
PERSPECTIVĂ ÎN SISTEMUL EDUCAȚIEI FIZICE ȘI SPORTULUI
(denumirea subprogramului)

Codul subprogramului **060101**

Echipa subprogramului pentru 2024							
Nr	Nume, prenume	Anul nașterii	Titlul științific	Funcția	Norma de muncă	Data angajării	Data eliberării*
1.	BUDEVICI-PUIU Liliana	1969	Doctor habilitat	Cercetător principal	0,25	02.01.2024	
2.	DORGAN Viorel	1973	Doctor habilitat	Cercetător științific superior	0,25	02.01.2024	
3.	GHEȚIU Adelina	1965	Doctor	Cercetător științific superior	0,25	02.01.2024	
4.	NASTAS Natalia	1983	Doctor	Cercetător științific	0,25	02.01.2024	
5.	RUSNAC Felicia	1995	Doctorand	Cercetător științific stagiar	0,25	02.01.2024	

Ponderea tinerilor (%) din numărul total al executorilor	40%
--	------------

Directorul unității de cercetare

BUDEVICI-PUIU Liliana
(numele, prenumele)

(semnătura)

Coordonatorul subprogramului
de cercetare

BUDEVICI-PUIU Liliana
(numele, prenumele)

(semnătura)

Data: 30.01.2025